

atlant

AtlantInfo nr. 3 2023

NATO SKAL VÆLGE NY GENERALSEKRETÆR

LARS BANGERT STRUWE, GENERALSEKRETÆR, PH.D.

Foto NATO

NATO SKAL VÆLGE NY GENERAL- SEKRETÆR TIL SOMMER

NATO skal i forbindelse med NATO-topmødet i Vilnius den 11. til 12. juli 2023 udpege en ny generalsekretær. Det sætter en større proces i gang, hvor rygterne svirrer om, hvem der bliver den næste generalsekretær. Dette AtlantInfo søger at forklare processen op til udnævnelsen af en ny generalsekretær.

Hvem kan indstilles?

Man skal i dag typisk have haft en position som regeringsmedlem. Helst en af de tre stillinger, der gør, at man deltager i de faste NATO-møder. Det vil sige statsminister / premierminister, udenrigsminister eller forsvarsminister.

Man peger således på en kandidat, der kender organisationen, og som kender måden, hvorpå møder afvikles. Samtidigt kender medlemsstaterne kandidaten og dennes måde at være på fra dennes deltagelse i møder i NATO.

Processen

De enkelte NATO-staters regeringer kan indstille en kandidat til at blive generalsekretær. Herefter arbejder generalsekretærens sekretariat med at sørge for, at man konsulterer medlemsstaterne for at finde en kandidat, som alle kan bakke op om.

DER SKAL OPNÅS KONSENSUS

NATO er en konsensusorganisation. Det betyder, at alle skal være enige. Det gælder både for de almindelige beslutninger i NATO og Det Nordatlantiske Råd (NAC), hvor regeringslederne tager beslutninger. Det erfaringerne, som USA, Storbritannien og Frankrig gjorde sig under 1. og 2. Verdenskrig, der gjorde, at man ønskede denne form for beslutningsproces.

USA er NATO's vigtigste stat, og derfor er det meget svært at forestille sig en situation, hvor vigtige beslutninger ikke har en klar amerikansk tilslutning. Det gør det også meget lidt sandsynligt med en amerikansk kandidat.

AFVEJNING AF FORSKELLIGE POLITISKE INTERESSER

Udpegningen af generalsekretæren er en politisk proces. Her skal de forskellige politiske positioner tilgodeses. Det er typisk ikke politiske partiers interesser, men de forskellige NATO-staters interesser.

For tiden har man i NATO en Syd-dagsorden, som bl.a. handler om den frygt, som staterne ved Middelhavet har for flygtninge og terrorister, der kan komme over havet eller ind via Syrien til Tyrkiet.

Ligeledes har man en Nord (eller rettere Øst) dagsorden. Det er de stater der er dybt bekymrede over Rusland. Det er f.eks. Polen, Finland, Estland, Letland, Litauen og en række andre Øst- og Centraleuropæiske stater.

Endeligt så skal man som kandidat typisk blive anset for at komme fra et NATO-kerneland. Et land der lever op til forpligtelserne i NATO, og som vil varetage hele alliansens interesser og ikke egne nationale interesser.

En generalsekretærkandidat skal i kraft af kravet om konsensus kunne tilgodese begge disse dagsordener – samt den amerikanske om bekymring over Kina. I den sidste del af udvælgelsen vil nogen bringe emner som hvis tur er det nu op. Den sidste del af processen kan være den mest uigennemskuelige for omverdenen.

Udpegningsperioden

Generalsekretæren udpeges for en periode af fire år med mulighed for forlængelse. Jens Stoltenberg, der nuværende generalsekretær, er blevet forlænget.

Nogen har sagt nej

Vi ved i dag, at mindst en i tidens løb har sagt nej til posten. Det var Rudolf Scharping, der i 1999 afviste at blive generalsekretær.

Hvad er generalsekretærens opgaver?

Generalsekretæren er NATO's øverste internationale embedsmand og har tre primære opgaver:

- Formand for alle større udvalg, ansvarlig for at styre drøftelser, facilitere beslutningsprocessen og sikre, at beslutninger bliver implementeret.
- Hovedtalsmand for NATO.
- Leder af den internationale stab, hvis rolle det er at støtte generalsekretæren direkte og indirekte.

Generalsekretæren leder Det Nordatlantiske Råd (North Atlantic Council NAC), der er NATO's højeste myndighed. NATO er delt i to søjler: en civil og en militær. Generalsekretæren er leder af den civile søjle. Til dagligt er alle NATO's 31 stater repræsenteret i NATO ved både civile og militære repræsentanter. Det betyder, at man altid kan foretage beslutninger – ledet af NATO's generalsekretær.

I et tæt samarbejde med sin stab og med formanden for NATO's militære komité (Military Committee MC), der altid er en militær chef, leder generalsekretæren NATO. Den militære komité skal komme med militærfaglig rådgivning og strategi.

I tilfælde af krise eller konflikt ledes NATO's militære styrker af en række militære hovedkvarterer. Disse militære styrker er nationale styrker – f.eks. danske eller tyske, der så overgår til NATO kommando efter nærmere aftaler under krise eller krig. Til dagligt er en række enheder underlagt NATO-kommando, så man har styrker klar i tilfælde af krise og så man kan gennemføre øvelser.

Rygter

Valget af NATO-generalsekretær udløser altid rygter. Det er en vigtig international post, der højst bliver ledig hvert fjerde år.

Lige nu svirrer Bruxelles og hele det internationale samfund med rygter om, hvem der stiller op. I Atlantsammenslutningen har vi kontakter i Bruxelles i form af personer ansat i NATO, embedsmænd, tænketanke og forskere.

Der er lige nu et stærkt pres fra østeuropæiske stater om, at det nu er deres tur. Samtidigt så ser flere efter en kompromiskandidat, der kan sørge for at tilgodese de to dagsordener. Det gør, at statsminister Mette Frederiksen eller kandidater fra f.eks. Nederlandene kan komme i spil.

Vi må understrege, at der er tale om rygter, og at der ved tidligere udpegninger er blevet nævnt kandidater, der aldrig kom i spil.

Ingen vil bekræfte deres kandidatur, da de typisk derved kan underminere deres egen position i deres regering eller parti – til stor skade, hvis de ikke udpeges.

Tidligere generalsekretærer

Herunder er en liste over de tidligere NATO-generalsekretærer.

Nummer	Billede	Navn	Årstal	Stat	Baggrund
1		General Hasting Ismay (1887–1965)	1952 - 1957	Storbritannien	Minister med ansvar for Commonwealth

2		<p>Paul Henri Sparck (1899–1972)</p>	<p>1957 - 1961</p>	<p>Belgien</p>	<p>Premierminister i Belgien</p>
3		<p>Dirk Stikker (1897–1979) [al]</p>	<p>1961 - 1964</p>	<p>Nederlandene</p>	<p>Udenrigsminister</p>
4		<p>Manlio Brosio (1897–1980)</p>	<p>1964 - 1971</p>	<p>Italien</p>	<p>Ambassadør</p>
5		<p>Joseph Luns (1911–2002)</p>	<p>1971 – 1984</p>	<p>Nederlandene</p>	<p>Udenrigsminister</p>

6		<p>Peter Carrington (1919–2018)</p>	1984 – 1988	Storbritannien	Udenrigsminister
7		<p>Manfred Wörner (1934–1994)</p> <p>Trak sig pga af kræft</p>	1988 – 1994	(Vest)Tyskland	Forsvarsminister
–		<p>Sergio Balanzino (1934–2018)</p> <p>Midlertidig generalsekretær</p>	1994 – 1994	Italien	Ambassadør
8		<p>Willem Werner Hubert "Willy" Claes (1938 -)</p> <p>Måtte trække sig pga. Af korruptionssag i Belgien</p>	1994- 1995	Belgien	Udenrigsminister

-		<p>Sergio Balanzino (1934–2018) Midlertidig generalsekretær</p>	1995 - 1995	Italien	Ambassadør
9		<p>Javier Solana (1942 -)</p>	1995 - 1999	Spanien	Udenrigsminister
10		<p>George Robertson (1946 -)</p>	1999 - 2003	Storbritannien	Forsvarsminister
-		<p>Alessandro Minuto-Rizzo (1940) <i>Midlertidig generalsekretær</i></p>	17 December 2003	1 Januar 2004	15 dage

11		Jaap de Hoop Scheffer (1948 -)	2004 - 2009	Nederlandene	Udenrigsminister
12		Anders Fogh Rasmussen (1953 -)	2009 – 2014	Danmark	Statsminister
13		Jens Stoltenberg (1959 -)	2014 – udløber september 2023	Norge	Statsminister
14			2023 -		

Foto, NATO, Wikipedia samt Grace Maina, iStock illustration ID:1288129985.

Atlantsammenslutningen

Frederiksberg Slot

Roskildevej 28.A

2000 Frederiksberg

-

atlant.dk

[atlant\(at\)atlant.dk](mailto:atlant(at)atlant.dk)

+45 3059 1944

